

України сприяло би належному організаційному оформленню діяльності поліції з взаємодії з громадою та створення спільних проектів.

Отже, бачимо, що протидія злочинам у сфері громадської безпеки і публічного порядку має відбуватися у тісному взаємозв'язку поліції з громадськими організаціями.

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності : монографія. Харків : НікаНова, 2012. 236 с.

2. Копіна О. П., Мірошник О. С., Сердюк О. О. Діалог поліції та громади як соціальна технологія впровадження принципів community policing у місцевій громаді : метод. рек. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 124 с.

Одержано 12.03.2019

УДК 343.48

Анна Олександрівна НАУМОВА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Наталія Володимирівна КОБЕЦЬ,

старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО З ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО БАНДИТИЗМ

Функціонування в Україні банд, метою існування яких є вчинення озброєних нападів на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, загрожує як громадській безпеці, так й життю, здоров'ю окремих громадян. У зв'язку з цим захист прав та свобод особи, її безпеки, інтересів підприємств, установ від злочинного посягання організованих злочинних утворень відноситься до пріоритетних напрямів сучасної кримінальної політики держави. Озброєні напади банд є найнебезпечнішою формою прояву організованої злочинності, які значно активізувалися за роки збройного конфлікту в Україні.

За даними правової статистики Генеральної прокуратури України у 2017 році на 66,7 % зросла кількість бандитизму в Україні. Найбільше озброєних нападів вчинено у Харківській, Запорізькій, Донецькій, Одеській областях та у місті Києві. Організованими злочинними утвореннями завдано суттєвої шкоди життю, здоров'ю потерпілим, юридичним особам, суспільним інтересам. Як свідчить аналіз слідчої практики, значна більшість озброєних нападів не розкрити.

Варто погодитися з В. П. Корж, яка визначила типові причини низького рівня розкриття озброєного нападу на інкасаторів. Насамперед це:

- низький рівень професійної підготовки оперативних співробітників;
- порушення законності при розкритті злочинів, використання неправомірних методів з метою розкриття злочинів;
- високий рівень корумпованості оперативних працівників кримінальної поліції;
- низький рівень організації оперативно-розшукової діяльності з виявлення ОЗГ, членів бандформування та запобігання їх злочинній діяльності;
- низький рівень професійної підготовки та підвищення кваліфікації слідчих;
- низький рівень професійної підготовки та перепідготовки спеціалістів експертно-криміналістичних підрозділів;
- руйнування слідів на місці події поліцейськими патрульної поліції, оперативними працівниками;
- незалучення хіміка, спеціаліста з юридичної психології, біолога, одоролога, балістика, інших спеціалістів до огляду місця події з метою виявлення слідів озброєного нападу;
- високий рівень корупції при підготовці та підборі кадрів, їх перепідготовці та підвищенні кваліфікації в системі Міністерства внутрішніх справ України;

- несвоєчасна організація переслідування злочинців по «гарячих» слідах;
- формальний підхід до підготовки та перепідготовки слідчих, оперативних працівників кримінальної поліції, поліцейських оперативної служби;
- підвищення кваліфікації слідчих, оперативних працівників кримінальної поліції, поліцейських оперативної служби без застосування сучасних технологій, без залучення викладачів з досвідом роботи в правоохоронних органах;
- безсистемний внутрішньовідомчий контроль і прокурорський нагляд за розкриттям злочину;
- нездатність керівного складу відділу кримінальної поліції, слідчого відділу на належному рівні організувати роботу підлеглих на місці огляду озброєного нападу в банківській установі з використанням криміналістичних рекомендацій та правил;
- низький рівень координації правоохоронних органів у розкритті злочину та взаємодії оперативних підрозділів із СОГ [1, с. 139–140].

Це зумовлює необхідність розробки та вдосконалення організаційно-правових та кримінально-правових заходів, спрямованих на протидію бандитизму. Вважаємо, що серед цих заходів важливе значення має взаємодія підрозділів Національної поліції України у розкритті й розслідуванні бандитизму.

У юридичній літературі більшість дослідників зазначає, що взаємодія – це передбачена законами, підзаконними актами узгоджена, сумісна діяльність слідчого з оперативними працівниками, співробітниками експертно-криміналістичного підрозділу, інших служб органів внутрішніх справ із службами, підрозділами інших правоохоронних органів з урахуванням виду злочину, слідчої ситуації з метою розкриття та розслідування злочинів.

На наш погляд, взаємодія слідчого з підрозділами Національної поліції України – це узгоджена, сумісна діяльність слідчого з оперативними працівниками кримінальної поліції, поліцейськими патрульної поліції, спеціалістами експертно-криміналістичного підрозділу та співробітниками інших підрозділів Національної поліції України по розкриттю й розслідуванню злочину та його запобіганню. Завданнями взаємодії є:

- оптимальне використання можливостей суб'єктів взаємодії у розкритті та розслідуванні злочину, у тому числі бандитизму;
- криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування озброєного нападу;
- поєднання слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, методів розкриття і розслідування;
- сумісна діяльність по розшуку організатора банди, членів банди та застосування до них примусових заходів, передбачених законом;
- припинення організованої злочинної діяльності членів банди і прийняття заходів щодо її запобігання.

У юридичній літературі дослідники виділяють дві форми взаємодії слідчого з підрозділами органів внутрішніх справ: процесуальну й непроцесуальну. Вважаємо, що процесуальна форма взаємодії слідчого з оперативними працівниками кримінальної поліції, поліцейськими патрульної поліції спеціалістами експертно-криміналістичного підрозділу має місце під час проведення: огляду місця події; переслідування членів банди по «гарячих слідах»; затримання члена банди є поличним; проведення обшуку; проведення оперативно-тактичної операції «Перехоплення» та інших ситуаціях.

Слід погодитися з науковцями, які до непроцесуальної форми взаємодії слідчого з оперативними працівниками кримінальної поліції, поліцейськими патрульної поліції спеціалістами експертно-криміналістичного підрозділу відносять: сумісне планування і проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій; обмін інформацією; сумісне обговорення результатів слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів; консультаційну допомогу спеціалістів; звіти слідчого, оперативних працівників на оперативній нараді за участю прокурора; спільне обговорення профілактичних заходів та інші [2, с. 10].

Як свідчить слідча практика найбільш ефективна взаємодія у розкритті і розслідуванні злочинів у складі слідчо-оперативних груп, зокрема й бандитизму. Водночас необхідно зазначити, що взаємодія слідчого з оперативними працівниками кримінальної поліції, поліцейськими патрульної поліції спеціалістами експертно-криміналістичного підрозділу у

розкритті та розслідуванні бандитизму буде ефективною, якщо *слідчий, оперативний працівник, поліцейський патрульної поліції володіють криміналістичними знаннями про ознаки бандитизму, про особу члена банди, типові способи вчинення озброєного нападу, обстановку вчинення злочину, типові сліди на місці вчинення озброєного нападу.*

Знання криміналістичних ознак бандитизму сприятиме слідчому, оперативному працівнику кримінальної поліції своєчасно виявити в конкретній ситуації по «слідовій картині» злочинний «почерк» членів банди, спосіб озброєного нападу і своєчасно організувати оперативно-розшукову роботу по розшуку і затриманню членів банди.

Список бібліографічних посилань

1. Корж В. П. Огляд місця події: процесуальні підстави, криміналістичні рекомендації, тактичні правила : наук.-практ. посіб. Харків : Золоті сторінки, 2017. 216 с.
2. Корж В. П. Розслідування окремих видів злочинів : навч.-метод. посіб. Харків : Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2012. 508 с.

Одержано 15.03.2019

УДК 343.341(477)

Максим Геннадійович ОКОЛОТ,

студент 5 курсу Інституту підготовки кадрів для органів юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

Науковий керівник:

Григорій Сергійович КРАЙНИК,

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

ПРОБЛЕМА ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАОХОЧУВАЛЬНОЇ НОРМИ У Ч. 2 СТ. 255 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ (СТВОРЕННЯ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ)

На сьогоднішній день актуальним є питання кримінально-правових засобів протидії злочинності. Одним з таких засобів є покращення кримінального законодавства, тобто, внесення змін до Кримінального кодексу (далі – КК) України, а саме до ст. 255 КК України (Створення злочинної організації). Названа стаття містить заохочувальну норму, яка передбачає, що звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора або керівника злочинної організації, за вчинення злочину, передбаченого частиною першою цієї статті, якщо вона добровільно заявила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю.

Підхід, закріплений у ч. 2 ст. 255 КК України, має зарубіжні аналоги. Так, КК Республіки Молдови містить подібну норму: звільняється від кримінальної відповідальності член організації, якщо він добровільно заявив про існування такої організації, сприяв розкриттю злочинів або викриттю керівників, організаторів [6, с. 158]. Можемо побачити, що Республіка Молдова регулює це питання схожим чином, а це, на мою думку, пов'язане із тим, що Молдова історично входила до Радянського Союзу, а тому її кримінальне право та кримінальне право України тривалий час розвивалися в одному напрямку.

Навпаки, КК Королівства Іспанії (ч. 4 ст. 570-3), Республіки Польща (ст. 259), Федеративної Республіки Німеччини (ч. 6 ст. 129) містять заохочувальні норми, де мова йде про учасника злочинної організації, або її члена, яким по суті може виявитися і керівник, і рядовий учасник. Цей підхід, на мою думку, є прогресивним, його доцільно застосувати і до українського кримінального права.

Слід звернути увагу на те, що питання цієї заохочувальної норми підіймалося вже доволі давно, зокрема, це було пов'язане із рядом проблемних питань – як слід сформулювати заохочувальну норму, щоб у злочинця за цим злочином було реальне бажання до неї звертатися?